

วุโตตทยํ

๑. สภญาปริภาसानิเทศ-ปฐมปริเฉท

รตนตตยปปณาม

๑. นม'ตถุ ชน สนฺตาน, ตม สนฺตาน เกทโน;
ธมฺม'ชฺชลนฺต รุจิโน, มฺนิโนท'ทาต โรจิโนฯ

นิมิตต

๒. ปิงฺคลา'จริยาทีหิ, จนฺทํ ย มุทิตํ ปุรา;
สุทฺธมาคคิกานํ ตํ, น สาเเตติ ยถิจจิตฺตํ [ย'ทิจจิตฺตํ ยติ'จจิตฺตํ (ก.)]ฯ

คนถปริมาณ

๓. ตโต มาคธภาสาย, มตฺตา,วณฺณ,วิเกทนํ;
ลกฺขณํ ลกฺขณํ สํยุตํ, ปสนฺน'ตถ,ปท,กุกมํฯ

อภิธานาทิ

๔. อิทํ วุโตตทยํ นาม, โลกีย'จจฺจนฺทนิสฺสิตํ;
อารภิสฺส'มํ ทานิ, เตสํ สุขวิพฺพทฺธิยาฯ

คนสเงกตสภญา

๕. สพฺพคฺลา มฺนา, 'ทิกฺคฺลหุ, ภยา, มชฺฌ'นฺต ครุ ชสา;
มชฺฌ'นฺตลา ร,เต'เต'ณฺฐ, คณา โค ครุ,โล ลหุฯ

คนนิยม

๖. ภ,ช,สา สพฺพค,ลหุ, ปญฺจิ'เม สณฺฐิตา คณา;
อริยาทิมฺหิ วิญญูญยา, คโณ อิตฺ จตฺ'กุกโลฯ

ครุ,ลหุสรูป

๗. สโยคา'ทิจ, ทิโฆ จ, นิคฺคหิตปโร จ, โย;
ครุ, วโจก, ปาทโนต,วา, รโสส'โญญ มตฺติโก ลุ'ชฯ

๘. ปเร ปาทาทิสโยเค, โย ปุโปพ ครุก'กฺชโร;
ลหุ ส กุวจิ วิญญูญโย, ตทฺทาหรณํ ยถาฯ

๙. ทสฺสนรสา'นฺทาวเน, นิพฺพุทฺเตชา ชินฺสฺส'ยํ ชนตา;
วิมฺหยชนนํ สณฺญต, กุริยา นุ กํ นา'นุณฺชยติฯ

๑๐. วิญญูยยา โลกโต สญญา, สมุทฺท,สุรสาทิน;
ปาโทญเญโยย จตฺตถ'โส, ปทเจจโท ยดี ภเวฯ
๑๑. สม,มทฺธสม, วุตต, วิสม จา'ปรํ ตีธา;
สมา ลกฺขณโต ปาทา, จตฺตารอ ยสฺส ตํ สมํฯ
๑๒. ยสฺส'นฺติเมน ทฺติโย, ตติเยนา'ทิม สโม;
ต'ททฺธสม, มณญฺ ต, ภินน ลกฺขณ ปาทิกํฯ
๑๓. ปาท'เมกฺกขรา'รพฺภ, ยาว จพฺพิสฺต'กฺขรา;
ภเว ปาทะหิ ตํ จนฺท, นานานาโม'ทิตํ ตโตฯ
๑๔. ทณฺทกา จณฺทวฺภูจฺยา'ทิ, ปาทะหิ จหิ, ตีหิ ต;
'คาคา'ติ จ ปรเตถ'ว, จโนท สญญา ปกาสิตาฯ
๑๕. อนนฺตโร'ทิตํ จ'ญญ, เมตํ สามญญ นามโต;
'คาคา'อิเจจว นิทฺทิกฺขล, มุณินฺทวจเน ปนฯ
๑๖. วิเสสนามโต กิญฺจิ, คเหตุว สพฺพโถ'จิต;
ทสฺสยิสฺสาม'หํ เต'ตถ, นามานา'วิ ภวิสฺสเรฯ

อิติ วุโธตทเย จนฺทสิ สญญาปริภาสา นิเททโส นาม

ปฺลฺลโม ปรีเจจโทฯ

๒. มตตาวุตตนิเทศ-หุติยปริเฉจท

คณนิยม

๑๗. จโฏฐ'ขิลลหุ, โช วา,
คยุดา'ญญ, จ'คคณา, น โช วิสเม,
อริยาย'นุตเตตม โล, จโฏฐ, 'เนต โค, คณา จ'ญญ

ยตินิยม

๑๘. ปลมเตตม จโฏฐ เจ,
สพพลเห, 'ตถา'ทิลหุ นิ ภาตียติ;
ตปปรโก, เนตปิ, สเจ, จริเมปิ, ภาติ จตุโตถ'เนต

๑๙. อริยาสามญญ เจ, ปุโพพ'ทิต ลกขณํ ภาเว ยสสา

๒๐. อาทิม'มถ ปาทยุค, ยสสา ตย'เสหิ सा पठया

๒๑. ยตถ คณตตย มุลลงขี,
โย'ภยตถา'ทิโม ภาเว วิปลา

๒๒. ครมขมโค ชกาโร, จตตถโก หุติยโก จปลา

๒๓. จปลา'คตา'ขิล เจ, ทลา'ทิมํ ลกขณํ ภาติ ยสสา;
ปถยาลกขณ'มญญ, มขจปลา นาม सा ภาติ

๒๔. ปถยาย ลกขณ เจ, ปลมเตตม ลกขณํ ต จปลาย;
หุติเย ทเล'ถ ยสสา, ปกิตติตา सा चचनजपला

อริยาชาติโย

๒๕. สพพปลมทเล ยทิ, ลกขณ'มริยาย วุตต'มภเยสุ;
ยสสา ทเลส ยุตต,
วุตตา सा कीति वुत्त यति ललित

๒๖. อริยาย หุติย'เตตม, คทิตา'ขิลลกขณํ ยํ ต;
ภาติ ทเลส'ภเยสุปี,
ยทิ ยสสา सा'ย मपकीति

๒๗. อริยาย'ทตมทวิตย, ปุโพพทิต ลกขณ'เปต;
วิปริยเยนา'ภิต,
ยสสา สมภาติ เจ'ห โส'คคิต

๒๘. อริยาปพพ'ทตม ยทิ, ครเน'เกนา'ธิเกน นิธเน ยุตต;
ยทิ ปพพ'ทตมสมาน, ทล มิตร โจ'ทิตา'ย'มริยาคิต

คีติชาติโยฯ

๒๙. วิสเม จ สียํ กลา มุเข,
สเม ตว'ณฺฐ, ฐ,ล,คา, ตโต'ปฺริ;
เวตาสียํ ต มุจฺเจเต, ลหุ จกุกํ น นินฺนฺตรํ สเมฯ
๓๐. เวตาสีโยปมํ มุเข ตํ,
โอปจฺจนฺทสํ ฐ,ยา ย'ทเนตฯ
๓๑. อาปาทลิกา กถิตา'ยํ, ภคคา'เนต ยถิ ปุพฺพมิว'ณฺญํ
๓๒. ยทา'ทิตอ ทกฺขณฺนฺติกา,
ลฺลิตฺเต'ตถ ปาเทสวา'ขิลสฺ โขฯ
๓๓. 'อุทิจจวฺตติ'ติ วุจฺเจเต,
โซ จา'โท วิสเมสฺ สณฺณฺลิตฺโตฯ
๓๔. ปุพฺพตถ, สเมสฺ เจ ค, ชา, 'ปจฺจวฺตติ' รุทิตา'ติ สณฺณฺลิตาฯ
๓๕. สมาสมา'ตฺรา'ทินํ สมา,
สํยุตา ภวติ ตํ ปวตฺตกํฯ
๓๖. อสฺส สํ สม กตา' ปฺรณฺติกาฯ
๓๗. ตท'ณฺญชา จารุหาสินีฯ

เวตาสียชาติโยฯ

๓๘. ทฺวิก วิหต วสุ ลหุ อจลธิติ ริ'หฯ
๓๙. มตฺตาสมกํ นวโม ลค'เนตฯ
๔๐. โซ นฺลา' ถวา'ณฺณวา วิสิโลโกฯ
๔๑. ตทวยโต วานวาสิกา'ขยาฯ
๔๒. ปณฺจ,ณฺฐ,นวสุ ยถิ โล จิตฺราฯ
๔๓. ค,ลยา'ณฺฐหิ เจ'สา วุ'ปจิตฺราฯ
๔๔. ย'มตฺต ลกฺขณ วิเสส ยุตํ, (จิตฺรา)
มตฺตา สมา'ทิ ปาทา'ภิตฺ; (วิสิโลก)
อนิยต วุตต ปริมาณ สหิตํ, (วานวาสิกา)
ปถิตํ ขเนสฺ ปาทา'กฺลภํฯ (วิสิโลก)

มตฺตาสมก ชาติโยฯ

๔๕. วินา วณฺณหิ มตฺตา คา, วินา วณฺณา ครุหิ ต;
วินา ลหฺหิ ครโว, ทเล ปถยาทีโน มตาฯ

อิติ วุโถตทเย ฉนฺทสี มตฺตา วุตฺตนิเททโส นาม

ทุติโย ปริเฉจโทฯ

๓. สมวุตตินิเทศ-ตติยปริเฉท

๔๖. ตยา' เจ ตนุขฌมาฯ

คายตตีฯ

๔๗. กุมาร ลลิตา ชุสคาฯ

อุณ्हิกาฯ

๔๘. จิตรปทา ยทิ ภา คาฯ

๔๙. โม โม โค โค วิชชฌมาลาฯ

๕๐. ภา ต, ล, คา มาณวกัฯ

๕๑. คุลา สมานิกา ร,ชา จฯ

๕๒. ปมาณิกา ช, รา ล, คาฯ

อนุญจุภาฯ

๕๓. รา น,สา ยทิ หลมุขีฯ

๕๔. ฤษค สสุ สภา นา โมฯ

พรหตีฯ

๕๕. มสาชคา สุทฐวิราชิต์ มตัฯ

๕๖. มนา โย โค ยทิ ปณโว ขยาโตฯ

๕๗. มภา ส,คยตดา รุฌมวดี สาฯ

๕๘. แญยุยา มตดา ม, ภ, ส, คยตดาฯ

๕๙. จมุปกมาลา เจ ภ, ม, สา โค [\[อิทํ นามนุตรญาปนตถเมว ปุณ วุตตํ \(ฐี.\)\]](#)ฯ

๖๐. น, ร, ช, เคหิ สา มโนรมาฯ

๖๑. อุพุภาสกั ต์ เจ โต ม, รา ลจฯ

๖๒. โต ชา ครุณา'ย'มุปฏฐิตาฯ

ปนตติฯ

๖๓. อินฺหาทิกา ตา วชิรา ช, คา โคฯ

๖๔. อุปาทิกา สาว ช,ตา ช,คา โคฯ

๖๕. อนนตโร'ที่ริด ลกขณา เจ, (อุเปนทวชิร)
ปาทา รมิสสา อุปชาดิโย ตา; (อินทวชิร)
เอว'กิล'ญญาสุปี มิสสิตาส, (อินทวชิร)
วทนต์ ชาติสวิท' เมว นามฯ (อุเปนทวชิร)

๖๖. น, ช, ช, ล, คา คทิตา สมุชฯ

๖๗. โทธก มิจจติ เจ ภ,ภ,ภา คาฯ

๖๘. เวท,เสสสิ,ธตา ตคคา,สาลินี สาฯ

๖๙. วาโตมมี สา, ยติ สา มภา ต, คา โคฯ

๗๐. ภา ต, น, คา โค'สุ, รส สิริ สาฯ

๗๑. โร น, รา อีห รโถทธตา ล, คาฯ

๗๒. สวาคเต'ติ ร, น, ภา ครุภา เทวฯ

๗๓. น,น,ร,ลหุ,ครุหิ ภาททิกาย

ติฏฐุภาฯ

๗๔. วทนต์ วัสฏฐมิ'ท ช, ตา ช, ราช

๗๕. สา อินทว'สา ขล ยตถ ตา ช,ราช

๗๖. อธิ โตฏก มมพุธิ,เสสิ มิตฯ

๗๗. ทุตวิลมพิต มาห น, ภา ภ,ราช

๗๘. วสุ ยุค วิรตี นา,มยา' ปุโฏ'ยฯ

๗๙. น, ย, สหิตา นยา' กุสมวิจิตตาฯ

๘๐. กุชงค'ปปยาต ภเว เวท, เยหิฯ

๘๑. น, ภ, ช, เรหิ ภาวติ'ปปิยวทาฯ

๘๒. วุตตา สุธีหิ ลลิตา ต, ภา ช, ราช

๘๓. ปมิตกขรา ส, ช, ส,เสหุ'ทิตาฯ

๘๔. น,น,ภ,ร,ส,หิตา'ภิหิตุ'ขขลลาฯ

๘๕. ปณจ'สส'จฉินนา, เวสสเทวี ม,มา ยาฯ

๘๖. ภวติ หิ ตามรสนํ น, ข, ขา โยฯ

๘๗. 'กมล'ติ แญยยา ส,ย,เสหิ โย เจฯ

ขคตีย

๘๘. มนา ขรา โค, ติตสยติ'ปปหสสินี साฯ

๘๙. จตุ,คฺคเห,หิ'ห รุจिरา, ข,ภา สข,คาฯ

อติขคตีย

๙๐. น,น,ร,ส,ลหุ,คา,สเรหิ'ปราชิตาฯ

๙๑. น,น,ภ,น,ล,คิ'ติ,ปปหรณกลิกาฯ

๙๒. วุตตา วสนุตติลกา ต,ภ,ขา ข,คา โคฯ

สกกกรีย

๙๓. ทวิหต หย ลหุ ร'ถ คิ'ติ สสิกลาฯ

๙๔. วสุ,หย,ยติ ริ'ห,มณิคุณนิกโรฯ

๙๕. น,น,ม,ย,ย,ยุตา'ย,มาลินี โภคิ'สีหิฯ

๙๖. ภวติ น,ขา,ภ,ขา รสหิตา ปภททกัฯ

อติสกกกรีย

๙๗. น,ข,ภ,ข,รา สทา ภวติ วาณินี ค, ยุตตาฯ

อฏฐิฯ

๙๘. ย, มา โน โส ภลฺลคา, รส, หรวีรามา สีขรณิฯ

๙๙. รส, ยุคิ, สีโต, โน โส มรา สลา, คย'ทา หริณิ ตทาฯ

๑๐๐. มนทกุกนตา, ม,ภ,น,ต,ต,คา, โค ยุคฺ,ตว,สสเกหิฯ

อจจฏฐิฯ

๑๐๑. โม โต โน โย ยา, กุสมิตลตา, เวลฺลิตา' กข,ตวิ,สีหิฯ

ฐติฯ

๑๐๒. รส,ตว,เสสสี ยมา, น,ส,ร,ร,คร, เมฆวิปยุชชีตา สฯ

๑๐๓. อุกเสสสี ยติ มส,ชาส,ต,ต,คา, สทูลวิกกีพีตฯ

อติฐติฯ

๑๐๔. วุตต มีทิสํ ตุ นามโต ร,ชา ร,ชา ร,ชา คร,ลหุ จฯ

กติฯ

๑๐๕. มรา ภา นา โย โย'ตร เยน,ตติ,มุณี, ยติยดา, สนุทธา กิตติตา'ยฯ

ปกติฯ

๑๐๖. โอ น,ร,นา ร,นา จ ถ ครุ ทส,ก,ก,วิรมณฺหิ ภาทก'มิตฯ

อากติฯ

อติ วุโตตทเย จนนทสิ สมวุตติไนเททโส นาม

ตติโย ปริเจจโทฯ

๔. อหุत्मสมวตฺตินิกะเทส-จตุตถปริเฉท

๑๐๓ วิสเม ยทิ ส่า ส,ล,คา สเม,
ภ,ตตยโต ครุภา ว'ปจิตตํ

๑๐๔ ภ,ตตยโต ยทิ คา หุตมขมา;
ยทิ ปุณเรว ภาวนติ น, ชา ขยาฯ

๑๐๕ ยทิ ส,ตติตยํ ครุยุตตํ,
เวควดี ยทิ ภ,ตติตยา คาฯ

๑๑๐ โโต โข วิสเม รโต ครุ เจ;
สุม่า ขคา ภาททวิราช เมตถ โค เจฯ

๑๑๑ วิสเม ส, ชา ส,ครุ,ยุตตา;
เกตมดี สเม ภ,ร,น,คา โคฯ

๑๑๒ ภาขยานกั ตา วิสเม ช, คา โค; (อินทวชิร)
ช,ดา ช,คา โค ต สเม'ถ ปาเทฯ (อุเปนทวชิร)

๑๑๓ ช,ดา ช,คา โค วิสเม สเม ต; (อุเปนทวชิร)
ตา โข ค,คา เจ วิปริตปพพาฯ (อินทวชิร)

๑๑๔ ส,ส,โต ส,ล,คา วิสเม สเม;
น,ภ,ภ,รา ภาวเต หรณปลุตาฯ

๑๑๕ ยทิ น,น,ร,ล,คา น,ชา ช,รา,
ยทิ จ ตทา'ปรวตต มิจจติฯ

๑๑๖ วิสม มุปลคตา น,นา ร,ยา เจ;
น,ช,ช,ร,คา สมเก จ ปุปลิตคคาฯ

ทวยํ มิทํ เวตาสี'ปปเกโทฯ

๑๑๗ ภา ยวาทิกา มดี ร,ชา ร,ชา ตว,
สเม สเม ช,รา ช,รา ครุ ภาเวยฺยฯ

อีติ วุโธตทเย จนทสิ อหุत्मสมวตฺตินิกะเทส นาม

จตุตถ ปริเฉทโทฯ

๕. วิสมวุดตินิเททส-ปญจมปริเจจท

๑๑๘. น'ฏฐกขเรสุ ปาเทสุ, สุนา'ทิมหา โย'ณณวา วุดต'

๑๑๙. สเมสุ สินธุโต เชน, ปญยาวุดต' ปกิตติต'

๑๒๐. โอเชสุ เชน สินธุโต, ต'เมว วีปริตา'ท'

๑๒๑. น,กาโร เจ ชลธิโต, จปลาวุดต'มิเจจ'ต'

๑๒๒. สเม โล สดตโม ยสสา, วิปฺลา ปิงคลสส ส'

๑๒๓. เสตวสสา'ขิเลสฺปิ'

๑๒๔. เกน'ณณวา ภ'พพิปฺลา'

๑๒๕. เอว'มญญา โร จตฺตถา'

๑๒๖. โน'ณณวา เจ นวิปฺลา'

๑๒๗. โต'ณณวา ตถา'ญญา สียา'

วุดต'ปฺปเกโท'

๑๒๘. ทิสฺสเต'ตถ ยํ จนฺทํ, ปโยเค ทิสฺสเต ยท';
วิสม'กฺขรปาทํ ต', คาถา สามญญนามโต'

อิติ วุโถตทเย จนฺทสิ วิสมวุดติ นิเททโส นาม

ปญจโม ปริเจจโท'

๖. จปจยวิภาค-จกฐปรีเจต

ปตถารนย

๑๒๙ ปตถาเร สพพเค ปาเท, ปุพพา'โธ ลป'เร สมา;
ปุพเพ ครุ เต จ มิเม, กตตพพา ยาว สพพลาฯ

นญฺณนย

๑๓๐ นญฺณสส โย ภเวยฺย'โงก, ตสฺมี โล'ทฏิกเต สเม;
วิสเม เตว'กสทิต, ภเวยฺย'ทฏิกเต ครุฯ

อุททญฺณนย

๑๓๑ อุกา'ทินุกกเมน'เญก, ปุพพา'โธ ทฏิกเต ลิเช;
มิสสเกหิ ลหุญฺณหิ, เส'เกห'ทฏิกกํ ภเวฯ

สพพคณกริยนย

๑๓๒ อดต'กขร สมา สงฺขยา, ลิกขย เสโก'ปฐ'ปรี;
เอเกกหีน เมกาทิ, น'ญฺญาเน สพพคาทิกฯ

วุตตสงฺขยานย

๑๓๓ ครุกริยา'งก สโนทเห, ภเว สงฺขยา วิมิสฺสีเต;
อุททญฺณ'งก สมหาโร, เส'โก เว'ม สมา'นเยฯ

วุตตอทธานย

๑๓๔ สฺสงฺขยว ทฏิกเต'ภนา, วิตถารา'ยามสมภวา;
วุตตสส'ทฐ'นุตรานญจ, ครุลานญจ องฺคฺลฯ

อิติ วุโธตทเย จนฺทสิ จปจยวิภาโค นาม

จกฐ ปรีเจตฯ

นิคมน

๑๓๕ สล'นุตรา'ยตน วาสิก สิล'เตถร,
ปาโท ครุ คคฺคณครุ ชฺชยตฺ มเม'โส;
ยสฺส ปปภาว'มวลมพ มเย'ทีโสปี,
สมปาทีโต'ภิมต สิทฺธิโกโร ปรีโธถฯ

๑๓๖ ปรีตถ สมปาทนโต, ปุญฺญนา'ธิตเตน'ห;
ปรีตถ สมปาทนโก, ภเวยฺย ชาติ ชาติยฯ

๑๓๓๖ โลกิต มเตตน, ยถา จปฺปจฺยา มยา;
สาธิตา สาธยเนต'ว, มิจฺจิตตมฺปิ ปาณินฺติฯ

อิติ สงฺฆรทฺธิตมหาสามิเตถเรณ วิรจิตํ

วุโตนททยปฺปกรณํ ปรีณิฏฺฐิตํฯ